

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ŞİDDET KABUL DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ¹

Aynur KARABACAK², Semanur KODAN ÇETİNKAYA³

Öz

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin şiddet kabul düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Araştırma betimsel nitelikli bir çalışma olup ilişkisel tarama modeline uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma Atatürk Üniversitesi'nde Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi'nde farklı bölümlerde öğrenimine devam eden 200 üniversite öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya 139 kız, 61 erkek öğrenci katılmıştır. Çalışma grubunun % 69,5'ini kız öğrenciler, % 30,5'ini erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada veriler Sezer (2008) tarafından Türkçeye uyarlanan "Çiftler Arası Şiddet Kabul Ölçeği" ve araştırmacı tarafından oluşturulan "Kişisel Bilgi Formu" aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler normal dağılım göstermediği için Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin cinsiyet, aileden algılanan sosyal destek, arkadaşta algılanan sosyal destek ve aile içi şiddete maruz kalma durumu arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Ancak öğrencilerin flört durumunun olup olmaması değişkenine göre ise şiddeti kabul etme düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler

Üniversite öğrencileri, şiddet kabul düzeyi, çiftler arası şiddet kabul ölçeği

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 04.09.2015

Kabul Tarihi: 31.10.2015

E-Yayın Tarihi: 31.12.2015

INVESTIGATION OF UNIVERSITY STUDENTS ACCEPTANCE OF VIOLENCE LEVELS IN TERMS OF DIFFERENT VARIABLES

Abstract

This study aims to investigate university students' acceptance of violence levels in terms of different variables. The research is a descriptive study and was conducted in accordance with relational model and on 200 university students who continue their education in the Education Faculty of Kazım Karabekir at Atatürk University. 139 female and 61 male student participated to the research. The study group consist of 69,5 percent of female student and 30,5 percent of male student. In the research data was collected with "Couple Violence Acceptance Scale" adapted by Sezer (2008) and "Personal Information Form" created by researcher. Since there was not normal distribution on the data Mann Whitney U and Kruskal Wallis tests were conducted on them. According to the results, students' gender, perceived social support from friends and family, exposure to violence in family was found to be a significant difference. However, the possession of dating situation was not found to be a significant difference.

Keywords

College students, level of acceptance of violence, The Acceptance of Couple Violence Scale

Article Info

Received: 09/04/2015

Accepted: 10/31/2015

Online Published: 12/31/2015

¹ Bu çalışma 5-8 Haziran 2014 tarihinde VI. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Atatürk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Türkiye, aynur.karabacak@atauni.edu.tr

³ Bozok Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Türkiye, semanur.kodan@bozok.edu.tr

Giriş

Şiddet kavramı, kişilere ya da nesnelere çeşitli şekillerde zarar vermeyi amaçlayan, aniden ortaya çıkan ve kontrol edilemeyen aşırı ve amaçsız olabilen davranışlar şeklinde tanımlanabilir (Yıldırım, 1998). Bastırılmış bir davranış şekli olarak ortaya çıkan şiddet aynı zamanda sertlik, katı davranış, anlaşma sağlamaktan ziyade kaba kuvvete başvurma olarak insanlara psikolojik ve fizyolojik olarak zarar veren eylemlerdir (İlde, 2002; Akt: Karakaya, 2008). Bu tür eylemlerle insanlar günlük hayatta giderek daha fazla karşılaşmakta ve şiddet içeren davranışlar nicelik ve nitelik olarak aile ve okul başta olmak üzere toplumun hemen hemen her kesiminde görülebilmektedir (Tozlu ve Solak, 2006). Bu bağlamda insanoğlunun yaşamının her alanında şiddetle karşılaşabildiği söylenebilir.

İfade edilenler doğrultusunda insanoğlunun gelişiminin hemen her döneminde şiddet içeren davranışlar görebildiği ve gösterebildiği görülmüştür. Bu dönemlerden birinin de genç yetişkinlik dönemi olduğu söylenebilir. Çocukluktan yetişkinlik dönemine geçiş basamağı olan genç yetişkinlik döneminde fiziksel ve psikolojik değişimlerin yaşandığı, yetişkinliğe özgü rol ve sorumlulukların kazanıldığı ve bireyin hayatında önemli bir süreci kapsadığı söylenebilir. Ülkemizde de öğrencilerin üniversite yıllarını geçirdiği genç yetişkinlik döneminde, ergenlik döneminin karmaşasına ek olarak başka bir şehirde eğitimine devam etme, o şehrin kültürüne ve çevresine uyum sağlamaya çalışma, bir mesleğe hazırlık için gerekli çalışmaları yapma gibi pek çok sorunla baş edilmesi gerekmektedir (Turhan, İnandı, Özer ve Akoğlu, 2011). Genç yetişkinlik döneminde başa çıkılması gereken sorunlardan biriside karşı cinsle kurulacak olan yakın ilişkilerdir. Bir diğer ifadeyle bu dönemdeki bireyler romantik ilişki kurma noktasında çeşitli deneyimler yaşamaktadırlar. Gençlerin karşı cinsle geliştirdiği romantik ilişkilerinde ortaya çıkan sorunlarda şiddet tepkilerinin ortaya konduğunu ve bu tepkilerin artış gösterdiğini gösteren çeşitli çalışmalar da mevcuttur (Joseph, 1981; Schumacher ve Slep, 2004). Bir diğer ifadeyle bireylerin bu dönemde fizyolojik ve psikolojik bir değişim içine girmesi ile birlikte aileden kopmaları ve daha çok akranlarının etkisinde kalmaları birçok olumsuzluğu da beraberinde getirmektedir (Baltaş, 1990). Bireylerin özellikle sevgi ve saygıdan yoksun olarak bu dönemi geçirmeleri, sürekli reddedilmeleri ve ihtiyaçlarının önemsenmemesi gibi durumlar ergenlerin ve gençlerin hem kendilerine hem de çevrelerine karşı saldırgan davranışlar göstermelerine sebep olmaktadır (Öztürk, 1990). Benzer şekilde gençlerin kurmuş olduğu bu romantik ilişkilerinde çeşitli türlerde saldırganlık örneklerini gösterdikleri gibi kıskançlık ya da kontrol etme gibi davranışlar da sergiledikleri araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır (Cano, Avery-Leaf, Cascardi ve O'Leary, 1998; Carruthers, Carruthers, Day-Vines, Bostick ve Watson, 1996; Cıncır, 2006; Stevahn, Johnson, Johnson, Gren ve Laginski, 2002; MEB, 2006).

Bireylerin gerek romantik ilişkilerinde gerek günlük hayatta karşılarına çıkan sorunlar karşısında göstermiş olduğu şiddet içeren davranışların nasıl ortaya çıktığına bakıldığında günlük yaşamda saldırgan modellerin, aile içinde, toplumun alt kültürlerinde ya da iletişim araçları vasıtasıyla bireylerin karşısına çıkabildiği görülmektedir. Bu durum da bireylerin bu tür davranışları öğrenme yoluyla kazanmasını sağlamaktadır (Atabek, 2006; Atkinson, Atkinson, Smith ve Nolen-Hoeksema, 1999; Cüceloğlu, 1991; Foshee, Bauman ve Linder, 1999; Köknel, 2000). Özellikle şiddetin meydana geldiği ailelerde yetişen çocukların kızgınlık duygularını kontrol etme noktasında öğrenme eksiklikleri olduğu gibi, yetişkinlik hayatında da daha tehlikeli boyutlarda saldırganlık içeren davranışlar gösterebildiği sonucuna ulaşılmıştır (Cüceloğlu, 1991; Navaro, 2000; Cornwell, Eggebeen ve Meschke 1996'dan Akt. Steinberg, 2007). Ayrıca kişinin inanışları, sergilenen davranış örüntülerine çevreden gelen ödül veya cezalar da şiddet içeren davranışların öğrenilmesini kolaylaştırmaktadır (Atabek, 2006; Atkinson, Atkinson, Smith ve Nolen-Hoeksema, 1999; Cüceloğlu, 1991; Foshee, Bauman ve Linder, 1999; Köknel, 2000).

Bununla birlikte sıcaklık, hava şartları, alkol ya da uyuşturucu gibi maddeler ve cinsiyet değişkenlerinin de saldırganlığı ortaya çıkarabilecek durumlar olarak ifade edilmektedir (Freedman, Sears ve Carlsmith, 1993). Ayrıca yapılan çalışmalarda insanda ve neredeyse bütün hayvan türlerinde türün erkek üyelerinin dişilere göre daha saldırgan olduğu bulunmuştur. Hem insan hem de

hayvanlarda erkek türlerinde bulunan androjen hormonunun saldırganlığı etkileyen bir faktör olduğu görülmüştür (Köknel, 2000). Bu bağlamda cinsiyet faktörünün şiddet ile ilişkili olabileceği söylenebilir.

Bu bağlamda yapılan çalışmalar incelendiğinde bireylerin şiddet eğilimlerinin çeşitli değişkenler sonucu ortaya çıktığı belirlenmiştir. Dolayısıyla bireylerin gerek flört ilişkilerinde gerekse iletişim halinde oldukları bireylere yönelik şiddeti kabul düzeylerinin incelenmesinin ve şiddet sonucu ortaya çıkan problemlere çözüm bulunmaya çalışılmasının sağlıklı bir toplumu oluşturmada önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmanın şiddetin kabulü ile ilgili olan değişkenlerin ortaya çıkarılmasına yardımcı olacağı yönüyle önemli olduğu düşünülmektedir. Bu amaçlar doğrultusunda bu çalışmada “Üniversite öğrencilerinin şiddet kabul düzeyleri cinsiyet, aileden ve arkadaştan algılanan sosyal destek, flörtün olup olmaması, aile içi şiddete maruz kalma değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna yanıt aranmıştır.

Yöntem

Bu araştırma betimsel bir çalışma olup ilişkisel tarama modeline uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Bu model iki veya daha fazla değişken arasındaki değişimin olup olmadığını ve bu değişimin derecesini belirlemeye çalışmaktadır (Karasar, 2012).

Araştırma Grubu - Çalışma Grubu

Yapılan çalışmanın araştırma grubunu Atatürk Üniversitesi’nde sosyal bilgiler, coğrafya ve fen bilgisi öğretmenliği ile psikolojik danışmanlık ve rehberlik bilim dallarında öğrenim gören lisans seviyesindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma grubunu ise belirtilen öğrenciler arasından kolay ulaşılabılır örnekleme yöntemi ile seçilen 200 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya 139 kız, 61 erkek öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %69.5’ini kız öğrenciler, %30.5’ini ise erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler, araştırmacı tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” ve Foshee, Futhergill ve Stuart (1992) tarafından geliştirilen ve Sezer (2008) tarafından Türkçeye uyarlanan “Çiftler Arası Şiddet Kabul Ölçeği” aracılığıyla elde edilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada üniversite öğrencilerinin cinsiyet, aileden algılanan sosyal destek, arkadaştan algılanan sosyal destek, flört etme durumu ve aile içi şiddete maruz kalma değişkenlerinin belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından bir form geliştirilmiş ve belirtilen değişkenlerle ilgili veriler bu form aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırmada aileden ve arkadaştan algılanan sosyal destek düzeyinin belirlenmesi için öğrencilerin “Ailenizden algıladığınız sosyal destek düzeyini nasıl değerlendiriyorsunuz?”, “Arkadaşlarınızdan algıladığınız sosyal destek düzeyini nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorularını iyi, orta ve kötü seçeneklerinden birini işaretleyerek yanıtlamaları istenmiştir.

Çiftler Arası Şiddet Kabul Ölçeği

Araştırma kapsamında çiftler arası şiddeti kabul durumunu ölçmek amacıyla Foshee, Futhergill ve Stuart (1992)’ in orijinalinde de 11 madde olarak geliştirdiği ve Sezer (2008)’in geçerlilik, güvenirlik çalışmaları ve Türkçeye uyarlanmasını yaptığı Çiftler Arası Şiddeti Kabul Ölçeği (ÇAŞKÖ) kullanılmıştır.

Ölçek 11 madde halinde dördümlük tipinde hazırlanmıştır. Ölçeğin puanlanmasında “1: Kesinlikle Katılmıyorum” anlamına gelirken “4: Kesinlikle Katılıyorum” anlamına gelmektedir. Buna göre ölçekten alınan yüksek puan çiftler arasında ortaya çıkan şiddeti kabul etme düzeyinin yüksek olduğunu, alınan düşük puan ise çiftler arasında ortaya çıkan şiddeti kabul etme düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir. Ölçek tüm ergenlere uygulanabilmektedir.

Ölçeğin güvenirlik değerlerine bakıldığında Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının “.71” ile “.91” arasında değerler aldığı görülmüştür (Dahlberg ve ark. 2005; Kaura ve Lohman, 2007; Akt: Sezer, 2008). Ölçeğin geçerlik değeri ile ilgili yapılan çalışmada Saldırganlık Ölçeği ile arasındaki ilişkinin ($r=.61$) kabul edilebilir düzeyde olduğu bulunmuştur. Bu bulgular neticesinde Türkçe ÇAŞKÖ’ nün geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu söylenebilir (Sezer, 2008).

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmaları sonucunda Saldırganlık Ölçeği ile yapılan benzer ölçekler geçerliği çalışmasında, iki ölçekten alınan puanlar arasında anlamlı bir ilişki olduğu

görülmüştür ($r=.61$). Ölçeğin, Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı “.87”, test tekrar-test güvenilirliği “ $r=0.80$ ” olarak saptanmıştır. ÇAŞKÖ’nün madde test korelasyonu değerlerinin “.52” ile “.71” arasında olduğu görülmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler ilgili programa aktarıldıktan sonra verilerin normal dağılım gösterip göstermediği ve parametrik analizlere uygunluğu incelenmiştir. Yapılan bu inceleme sonucunda verilerin normal dağılım göstermediği saptanmış ve bundan dolayı değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek üzere nonparametrik analizlerden olan Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu mod, medyan ve ortalama değerleri incelenerek belirlenmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte histogram grafiğine bakıldığında verilerin bir miktar sağa çarpık bir dağılım gösterdiği görülmüştür.

Bulgular

1. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Şiddeti Kabul Etme Düzeyine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin şiddet kabul düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Şiddeti Kabul Etme Düzeyi

Cinsiyet	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kız	139	84.16	11698.00	1968.000	.000
Erkek	61	137.74	8402.00		

Kız ve erkeklerin şiddeti kabul etme puanları açısından aralarındaki farka ait U değeri 1968.00 olup $p < .05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgu kız ve erkeklerin şiddeti kabul etme puanları açısından aralarında fark olduğunu göstermektedir. Tablo 1 incelendiğinde erkeklerin sıra ortalamasının kızların sıra ortalamasından daha büyük olduğu görülmektedir. Bu bağlamda erkeklerin şiddeti kabul etme düzeylerinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

2. Üniversite Öğrencilerinin Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Destek Düzeylerine Göre Şiddeti Kabul Etme Düzeylerine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin şiddet kabul düzeylerinin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Üniversite Öğrencilerinin Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Destek Düzeylerine Göre Şiddeti Kabul Etme Düzeyleri

Aileden Algılanan Sosyal Destek	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Orta	91	112.46	10234.00		
İyi	108	89.50	9666.00	3780.00	.005

Üniversite öğrencilerinin birbirlerine olan şiddet davranışlarını kabul etme düzeylerinin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda aradaki farka dair U değeri 3780.00 olup $p < .05$ önem düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu bulgu, üniversite öğrencilerinin birbirlerine olan şiddet davranışlarını kabul etme düzeylerinin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyinden etkilendiğini göstermektedir. Tablo 2 incelendiğinde aileden algıladıkları sosyal destek düzeyi orta olan üniversite öğrencilerinin sıra ortalamalarının, aileden algılanan sosyal destek düzeyi iyi olan üniversite öğrencilerinin sıra ortalamalarından yüksek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda aileden

algılanan sosyal destek düzeyini orta düzeyde algılayanların şiddet kabul etme düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

3. Üniversite Öğrencilerinin Arkadaşlarında Algıladıkları Sosyal Destek Düzeylerine Göre Şiddet Kabul Etme Düzeylerine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin şiddet kabul düzeylerinin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis H testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Üniversite Öğrencilerinin Arkadaştan Algıladıkları Sosyal Destek Düzeylerine Göre Şiddet Kabul Etme Düzeyleri

Arkadaştan Algılanan Sosyal Destek	n	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Kötü	15	134,67	6.662	.036
Orta	92	99,11		
İyi	91	94,09		

Üniversite öğrencilerinin birbirlerine olan şiddet davranışlarını kabul etme düzeylerinin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($\chi^2= 6.662$, $p< .05$). Bu bulgu üniversite öğrencilerinin birbirlerine olan şiddet davranışlarını kabul etme düzeylerinin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyinden etkilendiğini göstermektedir. Tablo incelendiğinde, arkadaştan algıladıkları sosyal destek düzeyi kötü olan üniversite öğrencilerinin sıra ortalamalarının sırasıyla; arkadaştan algılanan sosyal destek düzeyi orta ve iyi olan üniversite öğrencilerinin sıra ortalamalarından yüksek olduğu görülmektedir.

4. Üniversite Öğrencilerinin Flört Etme Durumlarına Göre Şiddet Kabul Etme Düzeylerine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin şiddet kabul düzeylerinin flört etme durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Üniversite Öğrencilerinin Flört Etme Durumlarına Göre Şiddet Kabul Etme Düzeyi

Flört Durumu	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Var	44	96.61	4251.00	3261.00	.609
Yok	156	101.60	15849.00		

Flört etme durumlarına göre şiddet kabul etme puanları açısından aralarındaki farka ait U değeri 3261.00 olup $p> .05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu bulgu flört etme durumuna göre şiddet kabul etme puanları açısından aralarında fark olmadığını göstermektedir.

5. Üniversite Öğrencilerinin Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Durumlarına Göre Şiddet Kabul Etme Düzeylerine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin şiddet kabul düzeylerinin aile içi şiddete maruz kalma durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Üniversite Öğrencilerinin Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Durumlarına Göre Şiddeti Kabul Etme Düzeyi

Aile İçi Şiddete Maruz Kalma	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Evet	93	110.63	10288.00	4033.50	.019
Hayır	107	91.70	9811.50		

Üniversite öğrencilerinin aile içi şiddete maruz kalma değişkenine göre şiddeti kabul etme puanları açısından aralarındaki farka ait U değeri 4033.50 olup $p < .05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgu aile içi şiddete maruz kalma durumuna göre şiddeti kabul etme puanları açısından aralarında fark olduğunu göstermektedir. Tablo 5 incelendiğinde aile içi şiddete maruz kalanların sıra ortalamasının aile içi şiddete maruz kalmayanların sıra ortalamasından daha büyük olduğu görülmektedir. Bu bağlamda aile içi şiddete maruz kalan öğrencilerin şiddeti kabul etme düzeylerinin aile içi şiddete maruz kalmayanlara göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Üniversite öğrencilerinin birbirlerine yönelik şiddeti kabul etme düzeylerinin incelendiği bu araştırma kapsamında cinsiyete göre üniversite öğrencilerinin şiddet kabul düzeylerinin erkeklerin lehine farklılaştığı bulunmuştur. Bu bulgu literatürdeki açıklamalar ve yapılan çalışmalar ile paralellik göstermektedir (Archer ve Parker, 1994; Çetin, 2014; Demirhan, 2002; Harris, 1992; Kaya-Sakarya, 2013; Özgür, Yörükoğlu ve Baysan-Arabacı, 2011; Şahan, 2007;). Ancak Yakut (2012) tarafından yapılan çalışma sonucu elde edilen bulgu araştırma sonucu ile benzerlik göstermemektedir. Erkeklerin kızlara göre daha saldırgan olmaları ya da şiddeti kabul etme düzeylerinin yüksek olması toplumun erkeklere yüklediği rollerle bağlantılı olabilir. Kız ve erkek çocuklarının yetiştirilme biçimleri yönüyle birbirlerinden farklı özellikte olmaları ailelerin çocuklarını yetiştirirken sergiledikleri yaklaşımlarla bağlantılı olabilir. Bu açıdan düşünüldüğünde aileler erkeklere daha saldırgan ve yarışmacı olmalarını öğretmekte; kızlara ise daha sakin ve sıcak olmalarını öğretmektedir. Bu durum toplumun kadın ve erkeklere ilişkin farklı beklentilere sahip olduğunu düşündürmektedir (Kaplan, 2012; Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Eroğlu ve Taşkın, 2007). Yukarıda ifade edilenler doğrultusunda, bu durum özellikle ataerkil toplumlarda erkek çocuklarının fiziksel üstünlük belirten saldırgan davranışların özendirilmesi, kaba kuvvet uygulayan modellerin yeterli olarak algılanması ve erkeklik kavramının sert, cesur olma ile özdeşleştirilmesi ile ilişkilendirilebilir. Bu bağlamda erkeklerin şiddete yönelik birçok davranışının “erkeksi” kavramı ile pekiştirildiği söylenebilir. Özellikle bu konularda annelerin duyarsız olması ve hatta çocukları “Baban eve gelince seni döver.” gibi cümlelerle kontrol etmeye çalışmaları, kendisi için rol model olan babanın aile içi şiddet davranışlarının normal olarak algılanmasına ve şiddetin normalleştirilmesine neden olabilir (Haskan, 2009).

Aileden ve arkadaştan algılanan sosyal destek durumuna göre üniversite öğrencilerinin birbirlerine yönelik şiddeti kabul etme düzeyleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Aileden algılanan sosyal destek düzeyi orta olan öğrencilerin sıra ortalamasının iyi olanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Arkadaştan algılanan sosyal destek düzeyi kötü olanların sıra ortalamasının da orta ve iyi olanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin birbirlerine olan şiddet davranışlarını kabul etmelerinde aileden ve arkadaştan algılanan sosyal destek durumunun etkili olduğu söylenebilir. Yalçın (2004) tarafından yapılan çalışmada aileden algılanan sosyal destek ve Haskan (2009) tarafından yapılan çalışmada öğretmenler, aile ve arkadaştan algılanan sosyal destek ile şiddet eğilimleri arasında anlamlı bir fark vardır bulgusu araştırma sonucunu desteklemektedir. Bu bağlamda şiddet açısından aileden ve arkadaştan algılanan sosyal destek düzeyi önemlidir. Çevresinden yeterince sosyal destek algılayan biri, herhangi bir sorun karşısında yardım alabileceği, olaylara farklı bir bakış açısı ile bakmasını sağlayacak ve sorununun çok önemli olmadığına inandıracak birinden destek göreceğini bilir. Ancak algılanan sosyal destek düzeyi düşük olan bireyler, çevrenin vereceği destekten uzak kalmakta ve problem sonucu ortaya çıkan stresin etkisi ile daha fazla şiddet eğilimi gösterebilmektedirler. Bu bağlamda sosyal destek düzeyinin düşük olmasının şiddet eğilimi açısından bir risk faktörü olduğu söylenebilir (Haskan, 2009). Şiddet ve algılanan sosyal

destek ile ilgili az sayıda çalışma olmakla birlikte araştırma sonuçları birbirleriyle tutarlılık göstermektedir.

Flört durumuna göre üniversite öğrencilerinin birbirlerine yönelik şiddeti kabul etme düzeyleri arasında anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir. Bu bulgu öğrencilerin ilişkilerinde şiddete ilişkin herhangi bir deneyim yaşamamaları ile ilişkili olabilir. Bununla birlikte bireylerin şiddet ile ilgili düşünceleri ve şiddeti kabul düzeylerini sadece kendi ilişkileri değil aile ya da sosyal çevrelerinde gözlemledikleri yakın ilişkiler de şekillendiriyor olabilir (Kepir-Savoly, Ulaş, Demirtaş-Zorbaz, 2014). Bu bağlamda öğrencilerin flörtünün olup olmamasının onların şiddet kabul düzeylerini etkileyen bir değişken olmadığı söylenebilir. Haskan (2009), Kaya-Sakarya (2013) ve Tezcan (1996) tarafından yapılan çalışmalar sonucunda ulaşılan bulgular, araştırma sonucu ile paralellik göstermektedir.

Üniversite öğrencilerinin birbirlerine yönelik şiddet kabul etme düzeylerinin incelendiği bu araştırma kapsamında aile içi şiddete maruz kalma durumuna göre üniversite öğrencilerinin birbirlerine yönelik şiddet kabul düzeylerinin farklılaştığı bulunmuştur. Bu bağlamda aile içi şiddete maruz kalan öğrencilerin şiddeti kabul etme düzeylerinin aile içi şiddete maruz kalmayanlara göre daha yüksek olduğu söylenebilir. WHO (2002), şiddetin meydana gelmesinde kişisel faktörler, ilişki faktörleri, yakın çevreye ilişkin faktörler ve sosyal faktörler olmak üzere birçok faktörü ele almıştır. Şiddete maruz kalma, şiddeti etkileyen bireysel faktörler içerisinde yer aldığı için araştırmada değişken olarak ele alınmıştır. Bir diğer ifade ile şiddete yol açan en önemli etkenlerden birisi de şiddete tanıklık etmek ya da maruz kalmaktır (Heitmeyer ve Hagan, 2005). Çocukluk ve ergenlik dönemlerinde, aile içi şiddetin meydana geldiği bir ortamda büyüyen bireylerin, şiddet gösterme eğilimine sahip oldukları belirtilmektedir (Rynerson, 1997). Haskan (2009) ve Ayan (2007) tarafından yapılan çalışma araştırma bulgusunu desteklemektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda daha sonra yapılacak çalışmalar için aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

Araştırma kapsamında erkeklerin şiddeti kabul düzeylerinin kızlarınkine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Daha sonra yapılacak çalışmalarda şiddete yönelik tutumları değiştirme açısından hazırlanacak programlarda cinsiyet değişkeni dikkate alınabilir. Bununla birlikte öğrencilerin şiddeti kabul etme düzeyleri açısından cinsiyet rollerinin etkisi çeşitli değişkenlerle araştırılabilir.

Araştırma sonucunda aileden ve arkadaşan algılanan sosyal destek düzeyine göre şiddeti kabul etme düzeyinin anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılacak çalışmalarda öğrencilerin sosyal ilişkilerini geliştirecek destekleyici programlar hazırlanabilir.

Araştırma kapsamında aile içi şiddete maruz kalmanın öğrencilerin şiddeti kabul etmelerini etkilediği görülmüştür. Yapılan araştırmalar incelendiğinde şiddetin öğrenilen bir davranış olduğu görülmüştür. Dolayısıyla aile ve akran gruplarına yönelik olarak şiddetin önlenmesine dönük çeşitli eğitimler düzenlenebilir. Ayrıca şiddet kabul etme düzeyi yüksek olan bireyler belirlenip, bu bireylere yönelik olarak şiddeti azaltmaya dönük empati, saygı, problem çözme ve iletişim konularında rehberlik hizmetleri verilebilir.

Bu araştırma sadece sosyal bilgiler, coğrafya ve fen bilgisi öğretmenliği ile psikolojik danışmanlık ve rehberlik bilim dallarında öğrenim gören lisans öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Yapılacak olan araştırmalarda farklı fakülte ya da bilim dalları da çalışmalara dahil edilebilir. Ayrıca araştırmada elde edilen veriler belirtilen ölçme araçları ile sınırlıdır. Dolayısıyla farklı ölçekler kullanılarak şiddete neden olan faktörler daha geniş kapsamda araştırılabilir.

Kaynakça

- Archer, J. & Parker, S. (1994). "Social representations of aggression in children". *Aggressive Behavior*, 20, 101–114.
- Atabek, E. (2006). Gençlik ve şiddet. Cumhuriyet Gazetesi. 4.

- Atkinson, R. L., Atkinson, R. C., Smith, E. E., ve Nolen-Hoeksema, S. (1999). *Psikolojiye Giriş*. (Çev. Y. Alogan,) (12. Baskı), Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Ayan, S. (2007). Aile içinde şiddete uğrayan çocukların saldırganlık eğilimleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 8, 206-214.
- Baltaş, Z. ve Baltas, A. (1990). Gençlik Çağı ve Stres, Aile Yazıları 3. (Derleyen: Beylü Dileçligil, Ahmet Çiğdem). Ankara: TC Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu.
- Birimoglu, C. (2012). *Gaziantep Üniversitesi eğitim fakültesi öğrencilerinin şiddete yönelik bakışları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Bozoğlan, B. (2010). *Balkan ülkeleri üniversite öğrencilerinin çatışma ve şiddete ilişkin farkındalık düzeyleri ile çatışma çözme stilleri*, Yayınlanmamış doktora tezi. Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Cano, A., Avery-Leaf, S., Cascardi, M. ve O'Leary, K. D., (1998). Dating violence in two high school samples: discriminating variables, *Journal of Primary Prevention*, 18, 431-446.
- Carruthers, W. L., Carruthers, B. J. B., Day-Vines, N. L., Bostick, D. ve Watson, D. C. (1996). Conflict resolution as curriculum: a definition, description, process for integration In core curricula. *School Counselor*, 43, (5),345- 373.
- Cornwell, G. T., Eggebeen, D. J., & Meschke, L. L. (1996). The changing family context of early adolescence. *The Journal of Early Adolescence*, 16(2), 141-156.
- Cüceloğlu, D. (1991). *İnsan ve davranış*, (2.Basım), İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çetin, H. (2004). *Öğrenci ergenlerin şiddete yönelik tutumları: yaş ve cinsiyete göre bir inceleme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çınkır, Ş. (2006). Okullarda Zorbalık: Türleri, Etkileri ve Önleme Stratejileri. I. *Şiddet ve Okul Sempozyumu MEB ve Unicef işbirliği, İstanbul*.
- Dahlberg, L. L, Toal, S. B., Swahn, H. M. ve Behrens, C. B. (2005). *Measuring violence-related attitudes, behaviors and influences among youths: a compendium of assesment tools* (2.Baskı). Atlanta, G.A: Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Injury Prevention and Control.
- Demirhan, M. (2002). *Kendi açma düzeyleri farklı genel lise öğrencilerinin bazı değişkenler açısından saldırganlık düzeylerinin incelenmesi*. [Abstracts]. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Evren, H., Tokuç, B., & Ekuklu, G. (2011). Trakya Üniversitesi öğrencilerinde şiddet davranışları ve algılanan sağlık ilişkisi. *Balkan Medical Journal*, 28, 380-384.
- Foshee, V. A., Fothergill, K., & Stuart, J. (1992). Acceptance of couple violence. (Unpublished). Chapelhill, NC: University of North Carolina.
- Foshee, V., Bauman, K. ve Linder, F. (1999). Family violence and the perpetration of adolescent dating: examining social learning and social control processes. *Journal of Marriage and the Family*, 61, 331-342
- Freedman, J. L., Sears, D. O. ve Carlsmith, J. M. (1993). *Sosyal psikoloji*. (Çev. A. Dönmez) (2.Baskı). Ankara: İmge Kitabevi.
- Harris, M. B.(1992). Sex, race, and experiences of aggression. *Aggressive Behavior*, 18, 201-217.
- Haskan, Ö. (2007). *Ergenlerde şiddet eğilimi, yalnızlık ve sosyal destek*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Heitmeyer, M. & Hagan, J. (2005). *International handbook of violence research*, USA: Kluwer Academic Publishers.
- Joseph, N. C. (1981). Couples and violence. *New York Times*. 22.
- Kaplan, B. (2012). *Ergenlerde bağlanma ve saldırganlık davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Karakaya, E. (2008). *Endüstri meslek lisesi öğrencilerinin, şiddet eğilimlerinin çok yönlü olarak değerlendirilmesi (İstanbul ili Avrupa yakası örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*, (23. Basım), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaura, S.A., ve Lohman, B.J. (2007). Dating violence victimization, relationship satisfaction, mental health problems, and acceptability of violence: A comparison of men and women. *Journal of Family Violence*. 22, 367-381.
- Kaya-Sakarya, A. (2013). *Üniversitede öğrenim gören gençlerde flörtte şiddet*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Keçir-Savoly, D.D., Ulaş, Ö., ve Demirtaş-Zorbaz,S. (2014). Üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddet kabul düzeylerini etkileyen etmenler. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5 (42), 173-183.
- Köknel, O. (2000). *Bireysel ve toplumsal şiddet*. (2.Basım). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2006). Eğitim ortamlarında şiddetin önlenmesi ve azaltılması strateji ve eylem planı. Ankara: M. E. B.
- Navaro, L. (2000). *Bir cadı masalı*. (4.Basım), İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Özgür, G., Yörükoğlu, G., ve Baysan-Arabacı, L. B. (2011). Lise öğrencilerinin şiddet algıları, şiddet eğilim düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Journal of Psychiatric Nursing*, 2(2), 53-60.
- Öztürk, İ. (1990). *Anne baba tutumlarının üniversite öğrencilerinin bağımsızlık, duyguları anlama, yakınlık, başatlık, kendini suçlama ve saldırganlık düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Rynerson, B. C. (1997) *Violence against women, maternity and women's health care*, (D.L. Lowdermilk et al.,Ed), (Sixth Edition), St.Louis, Wiesbaden :Mosby Year Book.
- Sargın, N. (2008). *Üniversite öğrencilerinde şiddet algısı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Schumacher, J. A. & Slep, A. M. S. (2004). Attitudes and dating aggression: a cognitive dissonance approach. *Prevention Science*, 5(4), 231-243.
- Sezer, Ö. (2008). Çiftler arası şiddeti kabul ölçeği' nin Türkçe' ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(16), 1-15.
- Steinberg, L. (2007). *Ergenlik*. (Editor: F. Cok). Ankara: İmge Kitabevi.
- Stevahn, L., Johnson, D. W., Johnson , R. T., Gren, K. ve Laginski, M. (2002). Effects of conflict resolution training integrated in to a high school studies curriculum. *Journal of Social Psychology*. 142(39), 305-331.
- Şahan, M. (2007). *Lise öğrencilerinde saldırganlığı yordayan bazı değişkenlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tezcan, M. (1996). *Bir şiddet ortamı olarak okul*. Cogito: 6-7, 105-108. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Tozlu, N. ve Solak, A. (2006). Küreselleşme ve su: eğitim ve şiddet. (Ed. S. Ercetin). Ankara: Hegem Yayınları.
- Turhan , E., İnandı, T., Özer, C., Akoğlu, S. (2011). Üniversite öğrencilerinde madde kullanımı, şiddet ve bazı psikolojik özellikler. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*, 9 (1).
- Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Eroğlu, K. ve Taşkın, L. (2007). Kafkas Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 26-38.
- World Health Organization (2002), World Report on Violence and Health. Edited by Krug, E. G., Dahlberg, L. L., Mercy, J. A., Zwi, A. B., Lozano, R. Geneva: World Health Organization. <http://whqlibdoc.who.int/hq/2002/9241545615.pdf>. Erişim Tarihi: 19.02.2011.
- Yakut, S. (2012). *Lise öğrencilerinde dindarlık ve şiddet eğilimi ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Yalçın, İ. (2004). *Ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyleri farklı lise öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, A. (1998). *Sıradan şiddet Türkiye' ye özgü olmayan bir sorun: kadına ve çocuğa yönelik şiddetin toplumsal kaynakları*. İstanbul: Boyut Yayın Grubu.